

ÇİFTLİK TURİZMİ UYGULAMALARININ PERMAKÜLTÜR GÖNÜLLÜLERİNİN MOTİVASYONLARINA ETKİSİ

The Effect of Practices in Farm Tourism on the Motivation of Permaculture Volunteers

* Gürkan AKDAĞ

** Şerife CİCİK

ÖZET

Bu çalışma, agro-turizm kapsamında faaliyet gösteren çiftliklerdeki uygulamaların permakültür gönüllülerinin motivasyonuna etkisini araştırmaktadır. Bu kapsamda, çiftliklerdeki uygulamaların permakültür gönüllülerinin motivasyonuna etkisini ortaya koymak için genel memnuniyete yönelik analizler gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçları permakültür gönüllülerinin genel olarak çiftlikteki uygulamalardan memnun olduğunu, motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Permakültür gönüllülerinin gönüllülük motivasyonlarının tekrar ziyaret niyetlerine etkisi ise çalışmanın ikincil sürecini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda permakültür gönüllülerinin gönüllülük motivasyonlarının tekrar ziyaret niyetlerine etkisini ortaya koymak için çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda gönüllülük motivasyonunun permakültür gönüllülerinin tekrar ziyaret niyetlerine olumlu etki ettiği belirlenmiştir. Araştırma kapsamında 165 katılımcıdan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler, çoklu regresyon analizi, t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılarak test edilmiştir. Araştırma neticesinde elde edilen verilere uygulanan faktör analizi sonucunda permakültür gönüllülerinin gönüllülük motivasyonları sırasıyla fedakarlık, kültürel deneyim ve kendini gerçekleştirme boyutları altında toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Agroturizm, Çiftlik Turizmi, Permakültür, Gönüllülük Motivasyonları

ABSTRACT

This study investigates the effects of practices in farms operating within the scope of agro-tourism on the motivation of permaculture volunteers. Within this scope, factor analysis for general satisfaction has been carried out in order to demonstrate the effect of farm practices on the motivation of permaculture volunteers. The analysis results show that permaculture volunteers are generally satisfied with the practices in the farm and affect their motivation positively. The effect on the intentions of revisit of volunteering motivations of the permaculture volunteers constitutes the infrastructure of the study. In this respect, multiple regression analysis has been performed to determine the effect of volunteering motivations of the permaculture volunteers on the intention to visit again. As a result of the analysis, it has been determined that the motivation of volunteering has a positive effect on the intention of re-visiting permaculture volunteers. Within the scope of research, 165 datas of questionnaire have been analyzed. The datas obtained from the study have been tested using multiple regression analysis, t-test and one-way (ANOVA) variance analysis. As a result of the factor analysis conducted on the data obtained, the motivation of the permaculture volunteers have respectively been placed under the category of self sacrifice, cultural experience and self realization.

Keywords: Agrotourism, Farm Tourism, Permaculture, Motivations Of The Volunteering

Yayın Bilgileri

Kabul tarihi:09.06.2021

Yayın tarihi: 16.08.2021

İletişim Bilgileri

* gurkanakdag@hotmail.com

** serifecicik@baskent.edu.tr

1. GİRİŞ

Kitle turizmi, ülkelerin ekonomilerine azımsanamayacak derecede katkıda bulunsa da bölgelerin ekosistemlerine de aynı oranda zarar vermektedir. Kitle turizminin, kültürel ve doğal kaynaklar üzerindeki olumsuz etkilerinin her geçen gün artması ise turizmin kendi geleceğini tehlikeye attığının önemli bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Erdoğan, 2003). Turizm aktivitelerinin fiziksel çevreyi kirleten, kültürel değerleri tahrip eden olumsuz etkileri, süreç içerisinde sürdürülebilirlik kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Kuter ve Ünal, 2009: 146). Sürdürülebilirlik ile beraber ortaya çıkan kavramların başında ise özel ilgi turizmi ve alternatif turistik hareketler gelmektedir. Özellikle kitle turizminin destinasyonlarda yaratmış olduğu fiziksel ve kültürel hasarlar sebebiyle ortaya çıkan alternatif turistik hareketler, Dünya'nın korunması hususundaki yaklaşımlarla bir araya gelerek adına kırsal turizm denilen alternatif yaklaşımların ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Turizm ile tarımın birbirlerini tamamlayan ortak özellikleri bulunmaktadır. Ülkelerin ekonomik faaliyetlerinde önemli bir konuma sahip olan tarım, insanlığın var olduğu ilk günden bu yana stratejik bir rol üstlenmektedir. İhtiyaçlar hiyerarşisinin temel unsurlarından olan beslenme, büyük oranda tarımsal faaliyetlerle karşılanmaktadır. İnsanların temel ihtiyacının karşılanmasının yanı sıra tarım, kırsal alanda yaşayan ve geçimlerini burada sağlayan halkın sosyo-kültürel ve ekonomik açıdan gelişim gösterebilmesi için önemli birtakım görevler üstlenmektedir. Tarım ve turizm endüstrisinin birbiri ile olan ilişkisi; tarım kaynaklarının giderek tükenmesi sonucunda insanların doğal yaşama özlem duyması, iki endüstriyi bütünleştiren agro-turizmin ortaya çıkması ile açıklanmaktadır. Agro-turizm, kaynakların sürdürülebilirlik doğrultusunda kullanıldığı, tarımsal alanlarda yapılan alternatif turizm türüdür (Civelek, 2013: 1). Agro turizm ile aynı perspektifte olan ve kent yaşamından sıkılan, doğa ile iç içe bir tatil planlayanlar için başka bir alternatif turizm çeşidi ise çiftlik turizmidir (Uygun ve Akdu, 2009: 158).

Kırsal turizm türlerinden biri olan çiftlik turizmi, faaliyetleri bakımından agro turizme benzese de özellikleri bakımından farklılık göstermektedir. Tarım ile ilgili olan agro turizm daha geniş bir faaliyet alanını kapsadığı için çiftlik turizminden ayrılmaktadır (Civelek, 2013: 88). Çiftlik turizmi, yerel ürünler satın almak isteyen ziyaretçiler için avcılık, balıkçılık, çiftçilik gibi eğitim faaliyetlerini kapsamaktadır. Başka bir ifadeyle çiftlik turizmi, gönüllü veya konuk olarak konaklayarak çiftlik deneyimlerinden yararlanabilmeyi içeren bir turizm türü olarak da tanımlanmaktadır (Roberts ve Hall, 2003:1; Civelek, 2013:89). Türkiye'deki çiftlik turizmi uygulamalarında resmi olarak faaliyet gösteren tek proje "Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi, Gönüllü Bilgi ve Tecrübe Takası" projesidir (Uygun ve Akdu, 2009:158). Ekolojik tarımı teşvik etmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla oluşturulan "TaTuTa" (tarım-turizm-takas) projesi, "Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği" tarafından hayata geçirilmiştir (Ahmadova ve Akova, 2016:18).

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

TaTuTa (tarım-turizm-takas) projesi, şehirde yaşayan ve ekolojik bir yaşam arzulayan bireyler için ekolojik yaşam alanları sunmaktadır (Şahbudak ve Şimşek, 2017:315). TaTuTa projesi diğer yaşamlarla uyum içerisinde, ekolojik bütüne saygılı bireylerden oluşan toplum hayaliyle bu yönde örnekler oluşturma, var olana destek olma ve bilginin dolaşımını sağlama misyonu ile hareket etmektedir (TaTuTa, 2018). Eko-mimari yöntemler kullanarak doğaya zarar vermemeye dikkat eden TaTuTa projesi, çiftliklerini postmodern bir bakış açısıyla inşa etmektedir (Şahbudak ve Şimşek, 2017:315). TaTuTa çiftliklerinde sürdürülebilir insan yerleşimleri yaratma amaçlı sistemler uygulanmaktadır. Ekolojik yaşam alanları sunan TaTuTa çiftlikleri sürdürülebilir tarım ve turizm faaliyetlerini yürütürken permakültür sistemlerinden yararlanmaktadır.

Kalıcı tarım ve kalıcı kültür sözcüklerinin bileşiminden oluşan permakültür; bitkiler, hayvanlar, binalar ve altyapı (su, enerji, iletişim) ile ilgilenmektedir. Bu sistemde asıl amaç, ihtiyaçlar karşılanırken çevreyi sömürmeyen ve kirletmeyen, uzun vadede sürdürülebilir, ekonomik ve ekolojik olarak sağlıklı sistemler yaratmaktır. Başka bir ifadeyle mümkün olan en küçük alanı bile kullanarak şehirler ve köyler için yaşamı destekleyen bir sistem oluşturmak amacıyla, arazinin ve yapıların karakteristiğini bitki ve hayvanların doğal özellikleriyle bir araya getirmek olarak ifade edilmektedir (Mollison, 2017). Gelecek nesillere yaşanabilir bir dünya bırakmak için sürdürülebilirlik adına atılacak her adım hayati önem taşımaktadır. TaTuTa projesi ve permakültür sistemleri sürdürülebilirliğe destek vermek adına atılmış çok önemli adımlar arasında yer almaktadır. Toplum ve geleceği etkileyen olaylarda akademik çalışmaların rolü de yeri doldurulamaz destekler arasında bulunmaktadır. Daha önce yapılmış akademik çalışmalarda, incelenen konu hakkında gönüllü yönünde yeterince vurgu yapılmadığı gözlemlenmiştir. Bu çalışmada, TaTuTa çiftliklerindeki permakültür uygulamaları üzerine gönüllülerin tutum ve davranışlarını etkileyen motivasyon dinamiklerini açıklamak hedeflenmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Gönüllü Turizmi

Turizm endüstrisi, ülke ekonomisine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Bir ülkenin ekonomisini belirleyen unsurlar ise; ödemeler dengesi, istihdam ve bölgesel kalkınma olarak özetlenmektedir. Turizm endüstrisinin gelişmesi ile turizme açılan kırsal bölgeler de kalkınmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler sahip oldukları iklim, deniz, çevre, doğal yaşam ve kültür gibi değerlere, bu değerlere yeterli ölçüde sahip olmayan ülkelerin vatandaşlarını çekerek ekonomilerini daha iyi bir konuma getirmeyi hedeflemektedir. Turizm faaliyetlerinin ülke ekonomisine kattığı olumlu etkilere karşın birçok ülkenin de benzeri turizm unsuruna sahip olması turizm pazarından alınan payı azaltmaktadır. Ülkelerin turizm pazarından aldıkları payı artırabilmeleri ise hizmet ve ürün çeşitlendirmeleri ile mümkün olmaktadır. Alternatif turizm faaliyetleri geliştiren ülkeler rakipleri karşısında avantaj elde

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

etmektedir (Öztürk ve Yazıcıoğlu, 2002:2). Alternatif bir turizm türü olan gönüllü turizmi, en net ifadeyle gönüllü hizmet temeline dayanan turizm şekli olarak ifade edilmektedir. Zamanı değerlendirme, günlük hayattan uzaklaşma gibi sebeplerin yanı sıra iç huzuru sağlama, tatmin olma gibi amaçlarla gerçekleştirilmektedir (Kozak ve Türktarhan, 2012:5). Sin (2009) gönüllü turizm fikrini “ev sahibi destinasyondaki yerel halka pozitif etkide bulunabilecek turizm girişimleri” olarak nitelendirmektedir (Ar ve Uğuz, 2014:224). Başka bir yaklaşıma göre gönüllü turizmi, kişilerin ikamet ettikleri bölgenin dışında hem zamanlarından hem de maddi gelirlerinden bir miktar ayırarak ihtiyacı olan kişilerle paylaşma ve yardım amacıyla seyahat etmeleri olarak açıklanmaktadır (İlbay ve Gürel, 2015:210). Tur operatörleri açısından gönüllü turizmi, kişinin kendi isteğine bağlı olarak gönüllülük esasıyla yapılacak olan bir işi gerçekleştirmek için bir geziye katılmak ve aynı zamanda yerel halkla kültür alışverişi yapma imkanlarının da sunulduğu turizm tecrübesi olarak değerlendirilmektedir (Aslaner ve Erol, 2017:425).

Gönüllü ve turist kavramları bir araya gelerek gönüllü turizminin dinamiğini oluşturmaktadır (İlbay ve Gürel, 2015: 210). Wearing (2004) gerçekleştirdiği çalışmasında “gönüllü” yerine “gönüllü turist” kavramının kullanılması gerektiğini öne sürmektedir. Bu tanıma göre “gönüllü turist yalnızca bireysel gelişime değil, aynı zamanda doğrudan ve pozitif olarak kendilerinin de dahil olduğu sosyal, doğal ve ekonomik bağlamda karşılıklı olarak fayda sağlamaya yönelik turist deneyimi arayan kişidir” (İlbay ve Gürel, 2015: 210). Weaver (2002) ise gönüllü turist kavramını “maddi bir karşılık almadan sosyal çevresel koruma için gönüllü çalışan turistlerden oluşan bir sistemdir” şeklinde açıklamaktadır (Ar ve Uğuz, 2014: 223). Bu noktada gönüllü turist ile çalışan turist kavramları birbirinden ayrılmaktadır. Gönüllü turiste herhangi bir bedel veya karşılık ödenmemektedir. Gönüllü turistleri çalışan turistlerden ayıran en temel özellik gönüllülük için kendilerine maddi veya manevi bir ödeme yapılmamasıdır (Ar ve Uğuz, 2014:223). Çalışan turist ise bir bölgeye gidip oradaki yerel halkın tarım, taşıma, inşa etme gibi günlük işlerine yardımcı olmaktadır. Çalışan turistlerin bir destinasyona gidip bu faaliyetleri yapmaları için aracı şirketler tarafından ücretlendirildiği bilinmektedir. Küresel turizm pazarında son 10 yıl içinde artan büyüme oranıyla ve yılda 1,6 milyon turist katılım gösterdiği gönüllü turizmi genel olarak üst düzey gelire sahip olan bireylere hitap etmektedir. Gönüllü turizm faaliyetleri farklı şekillerde düzenlenebilmektedir. Kültürel değişim organizasyonları, teknik ve profesyonel yardım grupları, uluslararası staj programları, çalışma kampı programları gönüllü turizm faaliyetlerine örnek olarak verilebilir (Kozak ve Türktarhan, 2012:6).

2.1.1. Turizmde Gönüllü Motivasyonları

Modern toplumlarda gönüllülük sivil hareketliliğin temel göstergesi olarak bilinmektedir (Güneş, Alagöz ve Uslu, 2017:91). Bir ulusun gerçek değeri kabul edilen insan kaynağı, gönüllü faaliyetler aracılığıyla bireyler ve toplumlar için güven ve dayanışmayı

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

güçlendirmektedir. Gönüllülük faaliyeti kapsamında yürütülen işlerin maliyetinin düşük, ekonomik ve insani kalkınma hedeflerine yaptığı yatırımların katkısının yüksek olduğu kabul edilir (Yönten ve Çoban, 2015:154). Gönüllülük, topluluklara veya bireylere fayda sağlamak adına kar amacı gütmeyen yapılan aktiviteler olarak adlandırılmaktadır. Bu aktivitelere katılım sağlayan kişilere ise gönüllü denmektedir (Kozak ve Türktarhan, 2012:5). Gönüllüleri bu faaliyetlerde görev almaya iten birçok motivasyon kaynağı bulunmaktadır. Bireysel yeteneklerin geliştirilmesi, toplumsal gelişim, sosyal çevre ve iş yaşamında başarıyı güdüleri gönüllü motivasyonları arasında önemli yer tutmaktadır (Güneş, Alagöz ve Uslu, 2017:91). Caissie ve Halpenny (2003) ise gönüllü bireylerin fiziksel, duygusal ve sosyal olarak istenen belirli faydaların başarılmasına yönelik motive olduklarını öne sürmektedir (Ar ve Uğuz, 2014: 224). Gönüllü davranışları ile motivasyon arasında kuvvetli bir bağ olduğu alanyazında gerçekleştirilen farklı çalışmalar ile bulguların bir gerçektir. Gönüllü turizmi katılımcıları için başka bir motivasyon kaynağı ise toplumsal katkı sağlama ve toplumda fark yaratma imkanı sağlamaktır. Toplumsal katkının yanı sıra bireysel kazanımlar gönüllülük motivasyonları arasındadır. Seyahat etmek, mücadele ve macera arayışı, yeni beceriler kazanmak, arkadaşlık kurmak, sosyalleşmek, benzer ilgi alanındaki kişilerle bir araya gelmek, iyi zaman geçirmek ve deneyim kazanmak gönüllü turizm motivasyonları arasında öne çıkan faktörlerdir. Bilimsel bir projede yer alma imkanı ve iş hayatının başında olan bireylerin kariyerine ya da özgeçmişine katkı sağlama amacı da motive edici olabilmektedir. Bunlardan farklı olarak başka bir motive edici unsur ise gönüllü turizmi kuruluşunun saygınlığı ve popülerliği nedeniyle katılımında bulunma isteği olabilmektedir (İlbağ ve Gürel, 2015: 211).

2.2. Çiftlik Turizmi

Çiftlik turizmi genellikle konaklamayı, çiftlik organizasyonu ve deneyimlerden yararlanmayı içeren çiftlikle ilgili bir kavram olarak açıklanmaktadır (Roberts ve Hall, 2003:1). Kırsal turizmin özel bir türü olan çiftlik turizmi niş pazar olarak değerlendirilmektedir. Çiftlik turizmi, kırsal bölgelerin gelir kaynaklarını artırmak ve yerel ekonomiyi canlandırmak amacıyla uygulanan sürdürülebilir kalkınma modeli olarak ifade edilmektedir. Çiftlik turizmi, çiftlik işlerini yapabilme olanağı sunan çiftliklerde, çiftlik sahipleri ve gönüllülerle birlikte yapılan turistik faaliyetler olarak da tanımlanmaktadır (Arslaner ve Erol, 2017:429). Çiftlik turizminde turist, belirli bir süreliğine çiftçi gibi yaşamaktadır. Bu turizm türünde amaç turistin çiftlik ortamında çiftlik hayatı yaşamasına ortam hazırlamaktır. Kırsal turizmin bir alt türü olan çiftlik turizminin özellikle 20. Yüzyıl içinde popülerliğini artırdığı bilinmektedir. Avrupa ülkelerinde de yaygın olarak faaliyet gösteren çiftlik turizminin sadece tarımsal üretim yapan çiftliklerden ibaret olmadığı belirtilmektedir. Bu bağlamda çiftlik turizmi turistlere taze gıda maddelerinin sunulduğu geceleme ve yeme-içme imkanlarını da kapsamaktadır (Uygur ve Akdu, 2009: 150). Çiftlik turizmi faaliyetlerini şu başlıklar altında sınıflandırılmak mümkündür:

- Konaklama,
- Çiftlik ziyaretçileri merkezi, galeriler ve müzeler,
- Ürünlerin satışı için çiftlik dükkânları,
- Rehberli yürüyüşler,
- Eğitimsel ziyaretler,
- Meyve toplama, ata binme, balık tutma gibi çiftlik aktiviteleri,
- Yiyecek-içecek pazarları.

Yukarıda bahsedilen faaliyetlere “çiftlikte konaklama” ve “çiftlik ziyaretleri” şeklinde iki çeşit katılım sağlanmaktadır (Gündüz, 2004: 44);

Çiftlikte konaklama: Çiftlik aktivitelerine katılma amacı ile gecelik konaklamayı gerektirmektedir.

Çiftlik ziyaretleri: Çiftlikte yürütülen faaliyetlere katılma amacı gününbirlik ziyaretleri kapsamaktadır.

Literatürdeki tüm bu tanımlar incelendiğinde tıpkı tarım turizmini kırsal turizmden ayıran özellikler olduğu gibi çiftlik turizmini de tarım turizmden ayıran farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkları kısaca özetlemek gerekirse tarım turizmi çoğunlukla tarımsal ürün elde etmeye yönelik tarımsal faaliyetlerin içinde turistin aktif bir şekilde rol oynadığı, üretiminde ve sunumunda katkısının olduğu görülürken, çiftlik turizminde tüm bu ifadeler ek olarak turist dışarıdan da katılım sağlayabileceği görülmektedir.

2.3. Permakültür

Permakültür, permanent agriculture ve permanent culture sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır (Tatar ve Olay, 2015:30). Bu bileşik sözcüğün anlam karşılığı insan yaşamı ve kültürünün devamlılığı olarak ifade edilmektedir (Najafidashtape ve Hamamcıoğlu, 2018:4). Holmgren (2001), permakültürü “yerel ihtiyaçların karşılanması ve kaynakların sağlıklı tüketilmesi için sürdürülebilir yerleşim alanları ve gıda üretim sistemlerinin uygulandığı bir peyzaj tasarımı” olarak tanımlamaktadır (Najafidashtape ve Hamamcıoğlu, 2018:4). Kısaca permakültür, sürdürülebilir insan yerleşimleri yaratma amaçlı bir tasarım sistemidir. Bill Mollison ve David Holmgren 1974’te çok yıllık ağaçların, çalılarının, bitkilerin (sebzelerin ve otların), mantarların ve kök sistemlerinin çok yönlü verimine dayalı “permakültür” ismini verdikleri bir sistem geliştirmişlerdir. Sistem iyi ekolojik modelleri temel alsa da, doğada bulunandan daha fazla insan ve hayvan gıdası üretmek için tasarlanmış ‘kültive’ (işlenmiş toprak ve görgülü, kültürlü) bir ekoloji yaratmaktadır. Bu ekolojik sistem yaratılırken canlıların yanı sıra binalar ve altyapılar da göz önünde bulundurulmaktadır. Permakültür sistemi tam olarak bu öğelerden çok yönlü verim alabilmek için arazide nasıl yerleştirildiğiyle ilgilenmektedir. Permakültür, 1970’lerde aile ve toplulukların sadece kendilerine yetecek bir şekilde, bitki ve hayvanların insan yerleşimlerinde fayda sağlaması

üzerine uygulanmaktaydı. Bill Mollison ise permakültür sistemlerinin evlere gıda sağlamaktan daha derin bir anlamı olduğunu ifade etmektedir. Örneğin konvansiyonel tarım, araziden daha fazla verim alabilmek için her yıl yenilenemez kaynaklar kullanılarak toprağın verimini azaltmakta ve bunun bedelini enerji israfı ve kirlilik olarak ödetmektedir. Oysa ihtiyaçların karşılanabilmesi için doğa ile iş birliği yapılması, doğal dünya üzerinde egemenlik kurma düşüncesinden vazgeçilmesi, doğayla uyum içinde yaşamının kabul edilmesi gerekmektedir. Permakültür, dünyadaki kendiliğinden hareketli olan görece zararsız enerjiyi yok etmeden, doğal kaynaklar ve besinler kullanarak yaşanabilecek barışçıl bir sistem sunmaktadır. Permakültür sistemlerinde asıl amaç canlıların ihtiyaçları karşılanırken çevreyi sömürmemek ve kirliletmemektir. Ekolojik olarak sağlıklı ve ekonomik yönden uygulanabilir sistemler yaratarak uzun vadede sürdürülebilir olmak diğer amaçlar arasında yer almaktadır (Mollison, 2017).

2.3.1. Permakültür Etiği

Etik kavramı, ahlaki inanç ve eylemler çerçevesinde yaşamımızı sürdürmek olarak ifade edilmektedir. Permakültür etiği ise yeryüzündeki tüm canlılar için faydalı olma düşüncesini benimsemektedir. Ayrıca bir tasarımı şekillendirirken kaynakların nasıl kullanılacağını göstermektedir. Bu bağlamda permakültür 3 temel etik kuralını içermektedir (Mollison, 2017):

Dünyaya özen göstermek: Canlı ve cansız tüm varlıkların ekolojik sistemde varlıklarını adil bir şekilde sürdürebilmesi için dünyaya özen göstermek ve onu doğru bir şekilde kullanmak gerekmektedir.

İnsana özen göstermek: Canlı ve cansız bütün varlıklar üzerinde belirleyici etkisi olan insan dünyada canlılar aleminin küçük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu bağlamda kendi ihtiyaçlarımızı karşılarken dünyaya zarar veren yıkıcı eylemlerden uzak durmak yine insanın kendi yararına özen göstermesi demektir.

Zaman, para ve malzeme fazlasını dünyaya ve insanlara özen gösterme amacını gerçekleştirmek için kullanmak: Bu etik, israfı önlemeyi hedeflemektedir. Kendi ihtiyaçlarımızı karşıladıktan sonra diğer canlıların da ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için etkimizi ve enerjimizi ortaya koymayı önermektedir.

2.3.2. Permakültür İlkeleri

Permakültür tasarımları yoğun enerji ve sermayeden ziyade yoğun bilgi gerektirmektedir. Fiziksel kaynakların yanı sıra bilgiye ulaşma ve onu doğru işleme yeteneği tasarlanacak permakültür sisteminin verimini belirlemektedir. İyi bir permakültür tasarımı için iki temel adım bulunmaktadır. Bunlardan ilki kültür ve iklimlerin farklılık gösterdiği durumlarda, ilkeler ve kurallar koşullara göre uyarlanabilmektedir. İkinci adımda ise, bu farklılıkların

değişiklik gösterebilen pratik tekniklerle bağlantısı bulunmaktadır (Mollison, 2017). Bill Mollison permakültür ilkelerini şöyle açıklamaktadır;

Bağıntılı yerleştirme; permakültürün özü tasarımdan oluşmaktadır. Tasarım ise nesnelere arasındaki bağlantıyı ifade etmektedir. Bir tasarımdan randımanlı bir şekilde verim alabilmek için onu doğru yere koymak gerekmektedir.

Her ögenin birçok işlevi vardır; tasarım sisteminde bulunan her ögenin mümkün olduğunca fazla işlevi yerine getirebilecek şekilde seçilmesi ve yerleştirilmesi gerekmektedir.

Her önemli işlev diğer öğeler tarafından desteklenir; enerji, gıda, su ve yangın kontrolü gibi temel ihtiyaçların en az iki, mümkünse daha fazla biçimde karşılanması önerilmektedir.

Etkin enerji planlaması; etkin enerji planlaması, etkin ekonomik planlama anlamına gelmektedir. Bitkilerin, hayvanların ve yapıların mntıkalara ve dilimlere (ev ve yerleşim yerleri) göre yerleştirilmesi bu planlamanın kilit noktasını oluşturmaktadır.

Fosil yakıt kaynakları yerine biyolojik kaynakların kullanılmasının önemi vurgulanır; bitkilerin ve hayvanların mümkün olan her yerde enerji tasarrufu sağlamak ve çiftliğin işlerini yapmak amacıyla kullanılması hedeflenmektedir.

Arazide enerji (yakıt ve insan enerjisi) geri dönüştürülür; permakültür sistemlerindeki bu ilke besin ve enerji akışının bölgeden dışarıya yönelmesini durdurmayı ve bunları bir döngüye çevirmeyi amaçlamaktadır.

Küçük ölçekli yoğun sistemler; sistemin yerleştirileceği arazinin çoğunluğunun verimli ve titiz bir şekilde kullanılabilmesi ve bölgenin kontrol altında olduğu anlamına gelmektedir.

Elverişli araziler ve topraklar elde etmek için doğal bitki ardılığı kullanılır ve hızlandırılır; geleneksel tarımda bitki örtüsünü yabancı ot veya bitki seviyesinde tutmak için çok fazla enerji sarf edilmektedir. Doğal ekosistemler ise farklı bitki ve hayvan türlerinin ardılığını hızlandırarak zaman içinde gelişim ve değişim göstermektedir.

Verimli ve interaktif bir sistem için faydalı türlerin polikültüreliliği ve çeşitliliği sağlanır; permakültürde çeşitlilik genellikle istikrarla ilintilendirilmektedir. İstikrar ise işbirliği içinde olan ve birbirine zarar vermeyen türler arasında gerçekleşmektedir.

Kenar etkileri; kenar iki ortam arasındaki farklı ekolojik yapılara sahip ara birim olarak tanımlanmaktadır. İki ekolojik alan arasındaki sınırdaki verimlilik artmaktadır.

Yoğun bilgi ve hayal gücü; permakültür enerji ve sermayenin yanı sıra yoğun bilgi gerektirmektedir. Bir permakültür sisteminde verimi, arazinin büyüklüğü ya da niteliği değil kullanılan düşünce ve bilgilerin niteliği belirlemektedir.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli, çalışmada verilerin toplanabilmesi ve çözümlenebilmesi için uygun koşulların düzenlenmesi olarak tanımlanmaktadır. Araştırma modeli genel olarak iki başlık altında incelenmektedir. Deneme modeli ve tarama modeli olmak üzere bu iki yaklaşımdan biri araştırmanın amacına yönelik seçilmektedir. Tarama modelleri, var olan bir durumu veya geçmişte var olmuş bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçlar genellikle soru cümleleriyle ifade edilmektedir (Karasar, 2014:77). Bu çalışmanın araştırma modeli, tarama niteliğindedir. Ayrıca genel tarama modellerinden olan tekil tarama ve ilişkisel tarama modellerinin ikisi birlikte kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yanıtları aranan araştırma sorularına uygun olarak örnekleme dahil edilen permakültür gönüllülerinin demografik özelliklerine ulaşmak için tanımlayıcı istatistiklere yer verilmiştir. Çalışmada, Belentepe Doğal Yaşam ve Permakültür Çiftliği'ni ziyaret eden permakültür gönüllülerinin demografik özelliklerinin yanı sıra, gönüllülerin permakültür çiftliğini tekrar ziyaret etme niyetleri, buldukları çiftlikten duydukları genel memnuniyetleri ve gönüllülüğe motive edici faktörleri arasındaki ilişkiler de irdelenmiştir.

3.2. Veri Kaynakları

Veri, araştırılan konuya açıklık getirmek ve elde edilen bulgularla bir karara varmak için kullanılan ham materyal olarak tanımlanmaktadır. Verilerin hangi kaynaklardan hangi yollarla elde edileceğine karar verilirken verinin özelliği, kaynağın durumu ve araştırmacının imkanı göz önünde bulundurularak seçim yapılmaktadır (Balcı, 2011:149). Araştırmacının değişken değerleri hakkında sahip olduğu bilgi ile doğru bulgu ve yorumlara ulaşması arasında doğru orantı bulunmaktadır. Anketler de değişkenlere dair bilgi (veri) edinme yöntemleri arasında yer almaktadır (Altunışık ve diğerleri, 2010:73). Anketler, belirli bir plana ve amaca uygun olarak düzenlenen soru listesi olarak tanımlanmaktadır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:51). Bu çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formu Balta'nın (2008) "*İnsanların gönüllü etkinliklere katılmalarına neden olan güdüsel etkenleri*" üzerine gerçekleştirdiği araştırmada kullandığı, geçerliliğinin ve güvenilirliğinin kanıtlandığı bir anketten yararlanılarak geliştirilmiştir.

3.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini 2018 yılında Türkiye'deki TaTuTa çiftliklerini ziyaret eden permakültür gönüllüleri oluşturmaktadır. Örneklem ise evrene göre daha az sayıda gözlem ya da bireyden oluşan, çekildiği evreni temsil eden alt küme olarak tanımlanmaktadır. Örneklem büyüklüğü gözlem/denek sayısı olarak ifade edilmektedir (Alpar, 2014:19). Başka bir ifadeyle araştırma kapsamına fiilen giren birim sayısına örneklem büyüklüğü denmektedir (Kalaycı, 2010:68). Araştırmada evrene ait özellikler göz önüne alındığında

kolayda örnekleme yönteminin kullanılmasının daha uygun olduğu belirlenmiştir. Kolayda örnekleme yönteminde örneklem seçilen birimler doğrudan ve dolaylı olarak rastgele seçilmekte dolayısıyla da zaman ve maliyet açısından kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca kolayda örneklem türünde evreni oluşturan herkes örnekleme dahil edilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini 15 Haziran-11 Eylül 2018 tarihleri arasında Belentepe Doğal Yaşam ve Permakültür Çiftliği'ni ziyaret eden yerli permakültür gönüllüleri oluşturmaktadır.

3.4. Araştırma Soruları

TaTuTa çiftliklerindeki uygulamaların permakültür gönüllülerinin motivasyonlarına etkisini belirlemek bu çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Ayrıca gönüllülerin demografik özellikleri ile gönüllü olma niyetleri arasındaki ilişki ortaya çıkarılmak istenmektedir. Çalışmada 6 araştırma sorusuna cevap aranacaktır.

AS₁:Katılımcıların gönüllülük motivasyonları cinsiyete göre farklılık gösterir mi?

Gönüllüğün esasında bireyin kar amacı gütmeyen bir topluluğa veya çevreye fayda sağlamak üzere yaptığı faaliyetler bulunmaktadır (Kozak ve Türktarhan, 2012:5). Bu bağlamda birinci araştırma sorusunda bu faaliyetlere katılım oranının cinsiyet değişkeni bakımından incelenmesi amaçlanmıştır.

AS₂:Katılımcıların gönüllülük motivasyonları eğitim düzeylerine göre farklılık gösterir mi?

Sürdürülebilir yaşam alanları oluşturmak ve insanların doğayı etkin deneyimlemelerini sağlamak amacıyla turizme açılan çiftliklerin, bilinçlendirme yoluyla sürdürülebilir turizme katkıda bulunabileceği ortaya konulmaktadır (Ar ve Uğuz, 2014:222). Bu soru ile gönüllülerin eğitim düzeyinin gönüllülük motivasyonlarını ne yönde etkilediği ölçülmüştür.

AS₃:Katılımcıların gönüllülük motivasyonları medeni durumlarına göre farklılık gösterir mi?

Gönüllülük kavramı toplumların sosyo-ekonomik ve kültürlerine bağlı olarak farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Ancak en genel haliyle ailesine ayırdığı zaman dışında hiçbir karşılık beklemeden kendi hür iradesiyle başkalarına veya çevreye yardım etmesi olarak tanımlanmaktadır (Güneş, Alagöz ve Uslu, 2017:91). Bu bağlamda gönüllülerin medeni durumlarının gönüllülük motivasyonları üzerinde farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır.

AS₄: Katılımcıların gönüllülük motivasyonları gelir düzeylerine göre farklılık gösterir mi?

Gönüllüler, zamanını ve gelirini başkalarına yardım etmek için kullanan bireyler olarak tanımlanmaktadır (Kozak ve Türktarhan, 2012:5). Bu doğrultuda dördüncü araştırma sorusunda gönüllülerin motivasyonlarının gelir düzeyine göre farklılık gösterip göstermediği belirlenmiştir.

AS5: Katılımcıların gönüllülük motivasyonları yaşa göre farklılık gösterir mi?

Dünya üzerinde kültürel dejenerasyon, eğitim, sağlık ve çevre sorunları gibi pek çok alanda gönüllük faaliyetleri bulunmaktadır (Güneş, Alagöz ve Uslu, 2017:91). Bu sorunların farkındalığı ve çözüm odaklı yaklaşımı çeşitli demografik özelliklere sahip bireyler tarafından farklı şekillerde değerlendirilmektedir. Bu anlamda demografik özelliklerden yaş düzeyinin gönüllülük motivasyonları üzerinde farklılık gösterip göstermediği tespit edilmiştir.

AS6: Katılımcıların TaTuTa çiftliğini seçim kararında permakültür uygulaması olmasının önemi var mıdır?

Turistlerin seyahate ilişkin ihtiyaçlarını ve buna bağlı olarak davranışlarını anlamak seyahat motivasyonlarını sağlamak açısından son derece önemli bir yaklaşım olarak ifade edilmektedir. Turistlerin seyahat kararlarını etkileyen unsurların neler olduğunu anlamak için turistleri seyahate yönelten itici faktörleri ve çekici faktörleri bilmek önemli rol oynamaktadır (Albayrak, 2013:149). Turistlerin seyahat motivasyonuna ilişkin altıncı ve son araştırma sorusunda, gönüllülerin TaTuTa çiftliğini seçim kararında permakültür uygulaması olmasını önemli bulup bulmadıkları araştırılmıştır.

3.5. Teorik Çerçeve ve Hipotezler

Araştırılacak konu ile ilgili literatürdeki diğer çalışmaların bulgularıyla desteklenmesi gereken, doğruluğu kanıtlanmamış önermelere hipotez denmektedir. Hipotezin en önemli koşulu, daha önceki bulgularla desteklenmesi gerekliliğidir (Bayrakçı, 2014:37). Bu bağlamda çalışmanın amacına ulaşabilmesi için literatürdeki çalışmalara dayanarak sınanması hedeflenen hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₁: Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetleri kısa vadeli tekrar ziyaret niyetlerini pozitif yönde etkilemektedir.

Araştırmanın sorunsalını oluşturan tekrar ziyaret niyeti H₁ ile sınanacaktır. Literatürdeki diğer çalışmalar incelendiğinde turist motivasyonları ile tekrar ziyaret niyetleri arasında bir bağ olduğu söylenmektedir. Örneğin, Organ ve Soydaş, (2012:63) destinasyon hizmet kalitesi algılamalarını ve tekrar ziyaret niyetlerini ortaya çıkarmak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda ise turistlerin destinasyondan duydukları memnuniyetin tekrar ziyaret niyetlerini olumlu yönde etkilediği açıklanmıştır. Timur (2015) ise

çalışmasında hizmet kalitesi, destinasyon imajı ve tekrar ziyaret niyeti arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ve destinasyon imajının hizmet kalitesi ile tekrar ziyaret niyeti arasındaki ilişkide aracılık etkisinin olduğunu ortaya çıkarmıştır.

H₂: Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetleri orta ve uzun vadeli tekrar ziyaret niyetlerini pozitif yönde etkilemektedir.

Turistlerin gittikleri destinasyondan memnun kalmalarını veya memnun kalmamalarını etkileyen pek çok neden bulunmaktadır. Duman ve Öztürk (2005), destinasyon ölçeğinde hizmet kalitesi algıları, fiyat algıları, genel tatil memnuniyeti ve tekrar ziyaret niyeti arasındaki ilişkileri incelemişlerdir. Çalışma neticesinde; ziyaret niyetleri açısından aktivite ve hizmetlerin önemli bir gösterge olduğu ortaya çıkarılmıştır. Dalgıç ve Birdir (2015:12) gerçekleştirdikleri çalışmalarında, bireylerin ziyaret ettikleri destinasyonun beklentilerini karşılaması ve destinasyondan memnun ayrılmalarının, daha sonraki ziyaret kararlarında önem teşkil ettiğini bulgulamışlardır.

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Çalışma kapsamında toplanan anketlerden elde edilen veriler, SPSS programı ile bulgulara dönüştürülmüş ve analiz sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu süreçte öncelikle değişkenlere yönelik faktör analizleri gerçekleştirilmiştir. Toplam üç ifadeden oluşan genel memnuniyete ilişkin ölçeğin faktör analizi neticesinde ölçeğin bütün olarak açıkladığı varyans oranı %64,548 olarak bulgulanmıştır. Genel memnuniyete yönelik ölçeğin özdeğeri 5,320 olarak belirlenmiş ve katılımcıların verdiği ortalama cevap oranının ise 4,17 olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların TaTuTa çiftliğini tekrar ziyaret etme niyetlerine ilişkin uygulanan faktör analizi sonucunda, dokuz ifadeden oluşan ölçeğin iki boyutta toplandığı görülmektedir. Ölçeğin bütün olarak açıkladığı varyans oranı ise %87,488 olarak bulgulanmıştır. Altı ifadeden oluşan “*Orta ve uzun Dönemde Tekrar Ziyaret Niyeti*” olarak adlandırılan faktör, toplam varyansın %59,112’sini açıklamaktadır. Faktörün özdeğeri 5,320 olarak belirlenmiştir. Diğer faktör olan “*Kısa Dönemde Tekrar Ziyaret Niyeti*” üç maddeden oluşmaktadır. Bu faktör, toplam varyansın %28,376’sını açıklamakta ve faktörün özdeğerinin 2,554 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulgulardan anlaşılacağı gibi “*Uzun Dönemde Tekrar Ziyaret Niyeti*” ölçeğin majör, “*Kısa Dönemde Tekrar Ziyaret Niyeti*” ölçeği ise minör değişkenini oluşturmaktadır. Gönüllülük motivasyonu ölçeğinde maddelerin üç faktör altında toplandığı ve ölçeğin bütün olarak açıkladığı varyans oranının ise %54,904 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İfadeler dikkate alınarak oluşturulan birinci faktör “*Manevi Tatmin*” olarak belirlenmiştir ve altı maddeden oluşmaktadır. Birinci faktörün açıklanan varyansının 21,018, özdeğerlerinin ise 5,465 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Faktör altında yer alan ifadelere verilen cevapların ortalamaları, 3,81 olarak gözlenmektedir. İkinci

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

faktörün altında toplanan sekiz madde “*Kültürel Tatmin*” olarak belirlenmiştir. Faktörün toplam varyansı açıklama oranının %18,749, özdeğerinin ise 4,875 olduğu bulgular arasında yer almıştır. Katılımcılar, faktör boyutlarına ortalama değer olarak 3,17 vermişlerdir. Yedi maddeden oluşan ve “*Kişisel Tatmin*” olarak adlandırılan üçüncü ve son faktör, toplam varyansın %15,137’sini açıklamaktadır. Özdeğerin 3,936 olduğu faktöre katılımcılar ortalama olarak 2,82 değerini vermişlerdir. Faktör analizi sonrasında, araştırmaya katılan permakültür gönüllülerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Ardından katılımcıların permakültürü nasıl duyduklarına ilişkin bulgular ve TaTuTa çiftliğini seçim kararlarında permakültür uygulaması olmasının önemine ilişkin bulgular yer almaktadır. Son olarak, gönüllülerin TaTuTa çiftliğini tekrar ziyaret etme niyetlerine ilişkin genel ve dönemsel etkiyi incelenmek amacı ile gerçekleştirilen regresyon analizinin bulgularına yer verilmiştir.

4.1.Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında, örnekleme oluşturan permakültür gönüllülerinin cinsiyetini, eğitim durumunu, medeni durumunu, gelir durumunu, çalışma durumunu ve yaş durumunu gösteren demografik frekans analizleri bu bölümde betimlenmekte ve frekanslar Tablo 1 üzerinde yer almaktadır.

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

Tablo.1 Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Özellik	Frekans (n)	Yüzde (%)	Özellik	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet			Medeni Durum		
Kadın	97	58,8	Evli	64	38,8
Erkek	68	41,2	Bekâr	101	61,2
Toplam	165	100,0	Toplam	165	100,0
Çalışma Durumu			Gelir Durumu		
Tam zamanlı	114	69,0	0-2000	32	19,4
Yarı zamanlı	10	6,1	2001-4000	52	31,5
Emekli	14	8,5	4001-6000	42	25,5
İşsiz	27	16,4	6000-üzeri	39	23,6
Toplam	165	100,0	Toplam	165	100,0
Yaş			Eğitim Durumu		
18-25	32	1,4	İlköğretim	-	-
26-33	41	24,8	Lise	-	-
34-41	43	26,1	Ön Lisans	-	-
42-49	33	20,0	Lisans	111	67,3
50-57	16	9,7	Yüksek Lisans	54	32,7
58 ve üzeri	-	-	Doktora	-	-
Toplam	165	100,0	Toplam	165	100,0

Çalışmaya toplam 165 permakültür gönüllüsü dahil olmuştur. Bu doğrultuda katılımcıların %58,8'ini kadınlar, %41,2'sini ise erkekler oluşturmaktadır. Gönüllülerin cinsiyetlere göre dağılımları incelendiğinde kadın katılımcıların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşlara göre dağılım oranları incelendiğinde ise anketi dolduran permakültür gönüllülerinin, %19,4'ünü 25 ve altı yaş, %24,8'ini 26-33 yaş, %26,1'ini 34-41 yaş, %20,0'ını 42-49 ve % 9,7'sini 50 üstü yaş grupları oluşturmaktadır. Yaşlara göre dağılımların çoğunluğunu, %26,1 ile 34-41 yaş arası grubu olan yetişkinler oluşturmaktadır. Katılımcıların medeni durumu dikkate alındığında %38,8'inin evli, %61,2'sinin bekâr

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

olduğu gözlemlenmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarını gösteren veriler incelendiğinde %97,3'lük oranla lisans düzeyinde eğitimin çoğunlukta olduğu demografik bulgular arasında yer almaktadır. Katılımcıların çalışma durumlarına ilişkin veriler incelendiğinde %69,1 oranla tam zamanlı çalışanların ilk sırada olduğu görülmektedir. Sonrasında %16,4 oranla işsizler, bunu takiben %8,5 oranla emekliler ve %6,1 oranla da yarı zamanlılar gelmektedir. Belentepe Doğal Yaşam ve Permakültür çiftliğini ziyaret eden Permakültür gönüllülerinin aylık kişisel gelir durumu incelendiğinde %19,4'ünün 0-2000 TL arası, %31,5'inin 2001-4000 TL arası, %25,5'inin 4001-6000 TL arası ve %23,6'sının 6000 TL ve üzeri gelire sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bu bilgiler ışığında ortalamanın %31,5'ini oluşturan gönüllülerin aylık 2001-4000 TL arası gelire sahip oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra ortalamanın en gerisinde kalan gönüllülerin %19,4'lük oranla 0-2000 TL aylık gelire sahip oldukları belirtilmektedir.

4.2. Katılımcıların Permakültürü Nasıl Duyduklarına Yönelik Bulgular

Katılımcıların permakültürü nasıl duyduklarına yönelik bulgular Tablo 2 üzerinde yer almaktadır. Tabloda yer alan bulgularda katılımcıların permakültürü gazete, televizyon, permakültür gönüllüleri, sivil toplum kuruluşları ve diğer kanallar arasından hangisi aracılığıyla duyduklarına yönelik analizlerin frekans dağılımları ve yüzde hesapları bulunmaktadır. Bu hesaplara göre, katılımcıların % 47,3'ü permakültür gönüllülerinden, %33,3'ü de sivil toplum kuruluşlarından permakültürü duydukları görülmektedir. Diğer kanallar aracılığıyla permakültürü duyan katılımcıların %19,4 oranında olduğu belirtilmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Permakültürü Nasıl Duyduklarına İlişkin Bulgular

Özellik	Frekans (n)	Yüzde (%)
Gazete	-	-
Televizyon	-	-
Permakültür Gönüllülerinden	78	47,3
Sivil Toplum Kuruluşlarından	55	33,3
Diğer	32	19,4
Toplam	165	100,0

4.3. Gönüllülük Motivasyonlarının Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın birinci sorusu ‘‘Katılımcıların gönüllülük motivasyonları cinsiyete göre farklılık gösterir mi?’’ olarak belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeninin katılımcılar tarafından verilen cevaplar üzerindeki etkisini ölçmek için tek örneklem t testi uygulanmıştır. Tablo 3 üzerinde görüldüğü üzere, t testi sonucunda ‘‘Kültürel Deneyim’’ ve Kendini Gerçekleştirme’’ faktörlerinde cinsiyet değişkenine ilişkin istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak ‘‘Fedakârlık’’ faktöründe cinsiyet değişkenine ilişkin fark olduğu saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ‘‘Fedakârlık’’ faktöründe cinsiyet değişkeni bakımında erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla erkekler ile kadınlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup, erkeklerin gönüllü olmasında fedakârlık faktörünün kadınlara kıyasla daha fazla etkileye sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Gönüllülük Motivasyonlarının Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Fedakârlık	Erkek	68	3,9517	,53430	,23739	,013
	Kadın	97	3,7143	,67637		
Kültürel Deneyim	Erkek	68	3,1949	,75877	,04021	,744
	Kadın	97	3,1546	,80521		
Kendini Gerçekleştirme	Erkek	68	2,9328	,88597	,19345	,181
	Kadın	97	2,7393	,94581		

4.4. Gönüllülük Motivasyonlarının Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın ikinci sorusu ‘‘Katılımcıların gönüllülük motivasyonları eğitim düzeylerine göre farklılık gösterir mi?’’ olarak belirlenmiştir. Katılımcıların eğitim durumlarına göre motivasyon düzeylerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediği bağımsız çift örneklem t-testi ile incelenmiştir. Tablo 4 üzerinde hipotez gruplarının eğitim durumuna göre analiz sonuçları yer almaktadır. Katılımcıların eğitim durumlarını gösteren veriler incelendiğinde, eğitim değişkenine göre motivasyon düzeylerine verilen puanlar arasında ikinci (Kültürel Deneyim) ve üçüncü (Kendini Gerçekleştirme) faktörler için istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Ancak lisans ve yüksek lisans değişkenine göre, birinci

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

faktöre (fedakârlık) verilen puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Ortalamalar incelendiğinde, lisans mezunlarının fedakârlık düzeylerine verdikleri puanların ortalamasının yüksek lisans mezunlarına kıyasla yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla gönüllülük motivasyonlarında lisans mezunlarının fedakarlık düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Sonuç olarak fedakârlık faktörü için lisans düzeyinde eğitim alan katılımcılar ile yüksek lisans düzeyinde eğitim alan katılımcılar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulgulanmıştır. Bu bağlamda, lisans eğitimine sahip bireylerin gönüllü olmasında fedakarlık faktörünün yüksek lisans eğitimine sahip olanlara kıyasla daha fazla olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Gönüllülük Motivasyonlarının Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Fedakârlık	Lisans	111	3,8919	,50017	,24374	,019
	Yüksek Lisans	54	3,6481	,81981		
Kültürel Deneyim	Lisans	111	3,1453	,77286	-,07927	,551
	Yüksek Lisans	54	3,2245	,81205		
Kendini Gerçekleştirme	Lisans	111	2,8185	,85713	-,00157	,992
	Yüksek Lisans	54	2,8201	1,05643		

4.5. Gönüllülük Motivasyonlarının Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Araştırmanın üçüncü sorusu “Katılımcıların gönüllülük motivasyonları medeni durumlarına göre farklılık gösterir mi?” olarak belirlenmiştir. Gönüllülüğe motive eden faktörlerde medeni durum değişkeni bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için t-testi yapılmıştır. Tablo 5 üzerinde katılımcıların medeni durum değişkenine göre motivasyon boyutlarına verdikleri puanların sonuçları yer almaktadır. Tablo 5 üzerinde görüldüğü üzere “Kültürel Deneyim” ve “Kendini Gerçekleştirme” boyutlarında medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. “Fedakarlık” boyutunda ise medeni durum değişkenini bakımından anlamlı bir farklılık

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

bulunmamıştır. İstatistiksel olarak medeni durum değişkeni bakımından aralarında anlamlı bir fark bulunamayan *fedakârlık* boyutunda evli ve bekârların ortalamaları birbirine oldukça yakın görünmektedir. Ancak *kültürel deneyim* faktörünün ortalamalarına bakıldığında bekarların evlilere göre nispeten daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan *kendini gerçekleştirme* boyutunda da evli katılımcılar bekar katılımcılara oranla daha düşük ortalamaya sahiptir.

Tablo 5. Gönüllülük Motivasyonlarının Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırılması

	Medeni Durum	N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Fedakârlık	Evli	111	3,8304	,51782	,02979	,754
	Bekâr	54	3,8006	,69549		
Kültürel Deneyim	Evli	111	2,7910	,58378	-,62111	,000
	Bekâr	54	3,4121	,80186		
Kendini Gerçekleştirme	Evli	111	2,6228	,70693	-,32066	,018
	Bekâr	54	2,9434	1,02202		

4.6. Gelire Göre Gönüllülük Motivasyonları

Araştırmanın dördüncü sorusu “Katılımcıların gönüllülük motivasyonları gelir düzeylerine göre farklılık gösterir mi?” olarak belirlenmiştir. Tablo 6’da katılımcıların motivasyon boyutlarına verdikleri puanların, gelir durumlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test eden analiz sonuçları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde; fedakârlık ve kendini gerçekleştirme boyutları arasında $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Anlamlı farkın bulunduğu motivasyon boyutu kültürel deneyim faktörüdür. Kültürel deneyim faktöründe yalnızca 6000 TL ve üzeri gelire sahip olanların istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ayrıca araştırmada veriler elde edilirken yapılan gözlemler sonucunda 6000 TL ve üzeri gelire sahip bireylerin, çiftlikte gönüllü olarak değil konuk olarak konaklamayı tercih ettiği söylenebilir.

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

Tablo 6. Gelire Göre Gönüllülük Motivasyonlarına Uygulanan ANOVA Sonuçları

Değişkenler	Gelir Durumu (I)	Gelir Durumu (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Sapma	p
Fedakârlık	0-2000	2001-4000	,12740	,14162	,847
		4001-6000	,04358	,14791	,993
		6001 ve üzeri	,10245	,15035	,926
	2001-4000	0-2000	,12740	,14162	,847
		4001-6000	,17098	,13077	,636
		6001 ve üzeri	,22985	,13352	,400
	4001-6000	0-2000	,04358	,14791	,993
		2001-4000	,17098	,13077	,636
		6001 ve üzeri	-,05887	,14017	,981
	6001 ve üzeri	0-2000	,10245	,15035	,926
		2001-4000	,22985	,13352	,400
		4001-6000	,05887	,14017	,981
Kültürel Deneyim	0-2000	2001-4000	,27374	,17343	,479
		4001-6000	,26172	,18113	,556
		6001 ve üzeri	,52935*	,18412	,044
	2001-4000	0-2000	-,27374	,17343	,479
		4001-6000	-,01202	,16014	1,000
		6001 ve üzeri	,25561	,16352	,488
	4001-6000	0-2000	-,26172	,18113	,556
		2001-4000	,01202	,16014	1,000
		6001 ve üzeri	,26763	,17166	,490
	0-2000	-,52935*	,18412	,044	

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

	6001 ve üzeri	2001-4000	-,25561	,16352	,488
		4001-6000	-,26763	,17166	,490
Kendini Gerçekleştirme	0-2000	2001-4000	,24828	,20791	,700
		4001-6000	,12819	,21714	,951
		6001 ve üzeri	-,02461	,22072	1,000
	2001-4000	0-2000	-,24828	,20791	,700
		4001-6000	-,12009	,19198	,942
		6001 ve üzeri	-,27289	,19602	,587
	4001-6000	0-2000	-,12819	,21714	,951
		2001-4000	,12009	,19198	,942
		6001 ve üzeri	-,15280	,20578	,907
	6001 ve üzeri	0-2000	,02461	,22072	1,000
		2001-4000	,27289	,19602	,587
		4001-6000	,15280	,20578	,907
* p<0,05					

4.7. Yaşa Göre Gönüllülük Motivasyonları

Gelir değişkeninden sonra, verilen cevaplar üzerindeki etkisi araştırılan diğer bir demografik değişken yaştır. Araştırmanın beşinci sorusu ‘‘Katılımcıların gönüllülük motivasyonları yaşa göre farklılık gösterir mi?’’ olarak belirlenmiştir. Yaşa göre gönüllülük motivasyonlarının analizinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 7.’de yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre gönüllüğe motive edici faktörlerin fedakarlık boyutunda 26-33 yaş gruplarının daha az fedakar olduğu (p değeri: ,002, stn. sapma: ,14098 ve ortalama farkı: ,55303*), 42 ve üzeri yaş grubunun ise (p değeri:,004, stn. sapma: ,17238 ve ortalama farkı: ,64597*) kültürel deneyim boyutunda düşük bir ortalamaya sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Yaşa Göre Gönüllülük Motivasyonlarına Uygulanan ANOVA Sonuçları

Değişkenler	YAŞ (I)	YAŞ (J)	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Sapma	p
Fedakârlık	18-25	26-33	,55303*	,14098	,002
		34-41	,12843	,13954	,838
		42 ve üzeri	,04218	,13584	,992
	26-33	18-25	-,55303*	,14098	,002
		34-41	-,42460*	,13046	,016
		42 ve üzeri	-,51084*	,12650	,001
	34-41	18-25	-,12843	,13954	,838
		26-33	,42460*	,13046	,016
		42 ve üzeri	-,08624	,12489	,924
	42 ve üzeri	18-25	-,04218	,13584	,992
		26-33	,51084*	,12650	,001
		34-41	,08624	,12489	,924
Kültürel Deneyim	18-25	26-33	,41606	,17890	,149
		34-41	,47356	,17707	,071
		42 ve üzeri	,64597*	,17238	,004
	26-33	18-25	-,41606	,17890	,149
		34-41	,05750	,16555	,989
		42 ve üzeri	,22990	,16053	,563
	34-41	18-25	-,47356	,17707	,071
		26-33	-,05750	,16555	,989
		42 ve üzeri	,17240	,15848	,757
42 ve üzeri	18-25	-,64597*	,17238	,004	

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

		26-33	-,22990	,16053	,563
		34-41	-,17240	,15848	,757
Kendini Gerçekleştirme	18-25	26-33	,12032	,21695	,958
		34-41	-,04620	,21473	,997
		42 ve üzeri	-,27761	,20904	,624
	26-33	18-25	-,12032	,21695	,958
		34-41	-,16652	,20076	,876
		42 ve üzeri	-,39792	,19467	,247
	34-41	18-25	,04620	,21473	,997
		26-33	,16652	,20076	,876
		42 ve üzeri	-,23141	,19219	,694
	42 ve üzeri	18-25	,27761	,20904	,624
		26-33	,39792	,19467	,247
		34-41	,23141	,19219	,694
* p<0,05					

4.8. Katılımcıların TaTuTa Çiftliğini Seçim Kararında Permakültür Uygulaması Olmasının Öneme İlişkin Bulgular

Tablo 8’de katılımcıların TaTuTa çiftliğini seçerken permakültür uygulaması olmasının önemine ilişkin bulgular yer almaktadır. Katılımcıların seçim kararlarını ‘hiç önemli değil’, ‘önemli değil’, ‘ne önemli ne önemsiz’, ‘önemli’ ve ‘çok önemli’ derecelerine göre değerlendirmeleri istenmiş ve elde edilen veriler analiz edildikten sonra ulaşılan bulgular tabloda açıklanmıştır. Altıncı ve son araştırma sorusuna (Katılımcıların TaTuTa çiftliğini seçim kararında permakültür uygulaması olmasının önemi var mıdır?) verilen cevaplardan elde edilen bulgular sonucunda, katılımcıların %52,1’inin TaTuTa çiftliğinin seçerken permakültür uygulamasının olmasını ‘önemli’ bulduğu, %38,2’sinin ise ‘çok önemli’ bulduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak bir TaTuTa çiftliğinde permakültür uygulamasının olması, gönüllülerin çiftlik seçim kararlarında pozitif yönde etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Katılımcıların TaTuTa Çiftliğini Seçim Kararında Permakültür Uygulaması Olmasının Önemine İlişkin Bulgular

Seçim Kararı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç önemli değil	3	1,8
Önemli değil	1	0,6
Ne önemli ne önemsiz	12	7,3
Önemli	86	52,1
Çok önemli	63	38,2
Toplam	165	100,0

4.9.Çiftlik Ziyaretçilerinin Genel Memnuniyetinin Kısa Dönemde Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerine Etkilerinin Regresyon Analizi Bulguları

Araştırmanın birinci hipotezi “Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetleri kısa vadeli tekrar ziyaret niyetlerini pozitif yönde etkilemektedir” şeklinde geliştirilmiştir. Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetlerinin kısa vadeli tekrar ziyaret niyetlerine etkileri üzerinde anlamlı farklılık olup olmadığı regresyon analizi ile araştırılmıştır. Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetinin kısa dönemde tekrar ziyaret etme niyetine etkisini belirleyen regresyon analizi bulguları Tablo 9.’da gösterilmektedir.

Tablo 9. Çiftlik Ziyaretçilerinin Genel Memnuniyetinin Kısa Dönemde Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerine Etkilerinin Regresyon Analizi

Değişken	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standart Katsayılar		Anlamlılık Değeri
	Beta (β)	Std. Hata	Beta (β)	t	
(Sabit)	3,866	,371		10,422	,000
Genel Memnuniyet	,107	,088	,094	1,210	,228

R=,094 R²=,009 ΔR²=,003 F=1,463 Sig.=,000 D-W=1,689; Bağımlı Değişken: Kısa Vadeli Ziyaret Niyeti

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

Tablolarda gösterilen standartlaştırılmış beta değeri bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenlerle olan ilişkilerinde göreceli önemlerini göstermektedir (Duman ve Öztürk, 2005: 20). Buna göre Tablo 9’da beta değeri ,094 olarak bulunmuştur. Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni açıklama oranı olan R^2 değeri 0,009 olarak hesaplanmıştır. Oto korelasyonu gösteren D-W değeri ise 1,689 olarak bulgulanmıştır. Regresyon katsayılarının anlamlılığını belirten t istatistiğinin ise 1,210 olduğu görülmektedir. Neticede çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetinin, kısa dönemde tekrar ziyaret etme niyetlerine etkisi üzerinde ($p<0,05$ anlamlılık düzeyinde) istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç ile H_1 desteklenmemiştir.

4.10.Çiftlik Ziyaretçilerinin Genel Memnuniyetlerinin Orta Ve Uzun Dönemde Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerine Etkilerinin Regresyon Analizi Bulguları

Araştırmanın ikinci hipotezi “Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetleri orta ve uzun vadeli tekrar ziyaret niyetlerini pozitif yönde etkilemektedir” şeklinde geliştirilmiştir. Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetlerinin orta ve uzun vadeli tekrar ziyaret niyetlerine etkilerinin anlamlı farklılık gösterip göstermediği regresyon analizi ile araştırılmıştır. Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetlerinin orta ve uzun dönemde tekrar ziyaret etme niyetlerine ilişkin analiz sonuçları Tablo 10’da gösterilmektedir.

Tablo 10. Çiftlik Ziyaretçilerinin Genel Memnuniyetlerinin Orta ve Uzun Dönemde Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerine Etkilerinin Regresyon Analizi

Değişken	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standart Katsayılar		Anlamlılık Değeri
	Beta (β)	Std. Hata	Beta (β)	tt	
(Sabit)	2,237	,463		4,827	,000
Genel Memnuniyet	,444	,110	,301	4,032	,000

R=,301 R^2 =,091 ΔR^2 =,085 F=16,253 Sig.=,000 D-W=1,689; Bağımlı Değişken: Orta ve Uzun Vadeli Ziyaret Niyeti

Tablodaki sonuçlar incelendiğinde standartlaştırılmış beta değeri ,301 olarak bulunmuştur. Bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni açıklama oranı olan R^2 değeri 0,091 olarak hesaplanmıştır. Oto korelasyonu gösteren D-W değeri ise 1,689 olarak bulgulanmıştır. Regresyon katsayılarının anlamlılığını belirten t istatistiği ($t=-4,032$; $p<0,05$) de anlamlıdır.

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

Neticesinde genel memnuniyetin, çiftlik ziyaretçilerinin orta ve uzun dönemde tekrar ziyaret etme niyetlerine etkisi üzerinde anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla “Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetleri orta ve uzun vadeli tekrar ziyaret niyetlerini pozitif yönde etkilemektedir” şeklindeki H_2 desteklenmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

TaTuTa çiftliklerindeki uygulamaların permakültür gönüllülerinin motivasyonlarına etkisinin incelendiği araştırmada; gönüllülerin memnuniyetinde permakültür uygulamalarının ve konakladıkları çiftliğin konaklama ve yeme-içme imkanlarının motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Araştırmada, ‘Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetleri kısa vadeli tekrar ziyaret niyetlerini pozitif yönde etkilemektedir’ ve ‘Çiftlik ziyaretçilerinin genel memnuniyetleri orta ve uzun vadeli tekrar ziyaret niyetlerini pozitif yönde etkilemektedir’ hipotezleri sınanmıştır. Organ ve Soydaş (2012) turistlerin hizmet kalitesinden duydukları memnuniyetin tekrar ziyaret niyetlerini olumlu yönde etkilediğini bulgulamışlardır. Ancak çalışmada sınanan birinci hipotez doğrultusunda, TaTuTa çiftliklerindeki genel memnuniyetin, çiftlik ziyaretçilerinin kısa dönemde tekrar ziyaret etme niyetleri üzerinde herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Böylece H_1 desteklenmemiştir. Diğer yandan genel memnuniyetin, çiftlik ziyaretçilerinin orta ve uzun dönemde tekrar ziyaret etme niyetlerine etkisi üzerinde anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde (Dalgıç ve Birdir 2015) bireylerin ziyaret ettikleri destinasyonun beklentilerini karşılama ve destinasyondan memnun ayrılımlarının, daha sonraki ziyaret kararlarında önem teşkil ettiğini sonucu ile örtüşmektedir

Araştırmada elde edilen sonuçlar neticesinde çiftlik sahiplerine yönelik birtakım önerilerde bulunmak mümkündür. Öyle ki, bir permakültür uygulaması oluşturmak oldukça karmaşık ve uzun vadede sonuç veren bir işlemdir. Bu yüzden gönüllülerin emek verdikleri bir uygulamanın sonucunu görmek istemesi de zaman almaktadır. Bu süreç içerisinde zamanı verimli değerlendirebilmeleri ve motivasyonlarını olumlu tutabilmeleri gerekmektedir. Tam da bu noktada çiftlik sahiplerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumlulardan biri konaklama ve yeme-içme imkânlarını gönüllüleri memnun edecek şekilde yerine getirmeleri olabilir. Çiftlik sahiplerinin, gönüllülerin talep ve şikâyetlerini alabileceği bir platform oluşturması, motivasyonlarını anlamak için uygun bir çözüm olabilir. Çiftlik sahiplerinin talep ve şikâyet sonucunda yapacağı her yeniliğin sürdürülebilirlik etiğine uymasına dikkat etmeleri önerilmektedir. Ayrıca TaTuTa çiftliklerini ziyaret eden gönüllülere ve konuklara permakültür uygulamalarını daha detaylı öğrenebilme ve sertifika sahibi olabilme imkânı sunulabilir. Bunun için her bir TaTuTa çiftliğinde sezonun yoğun olduğu dönemlerde kurslar ve seminerler verilmelidir. Araştırma sonuçları neticesinde permakültür gönüllülerine de birtakım öneriler getirilebilir. Örneğin bir permakültür gönüllüsünün çiftlik ziyaretini tatil

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

anlayışından çıkararak rutin bir aktivite haline getirmesi tavsiye edilebilir. Bu rutin aktiviteyi her yıl düzenli olarak farklı çiftliklerde gerçekleştirmesi hem kişinin kendisi hem de çiftlik sahipleri açısından daha verimli olacağı düşünülmektedir. Böylece tarım-turizm-takas projesi de hak ettiği yeri bulacaktır. Yapacağı her farklı çiftlik ziyareti bireyin kendisine farklı deneyimler kazandıracacağı gibi konakladığı çiftlik sahipleri içinden farklı bakış açıları yaratmasına katkı sağlayacaktır. Permakültür gönüllülerine getirebilecek bir başka öneri de öğrenmiş olduğu permakültür sistemlerini yaşamının her alanına uygulaması olabilir. Çünkü doğru tasarlanmış bir permakültür sistemi evlerin balkonlarında, bahçelerinde, sokak aralarında da verimli olmaktadır. Böylece sürdürülebilirliğe katkı sağlamanın yanı sıra farkındalığı da artırarak iyi, temiz ve adil bir dünya yaratmak için kendi üzerine düşen sorumluluğu da yerine getirmiş olacaktır.

Turist motivasyonları ve tekrar ziyaret niyetleri turizm ile ilgili alan yazında oldukça sık ele alınan konular arasında yer almaktadır. Turist motivasyonlarını anlamak ve tekrar ziyaret niyetlerini bilmek bir bölgenin gelişimi ve ekonomisi açısından önem teşkil etmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde turist motivasyonları ve tekrar ziyaret niyetleri turizm ile ilgili alan yazında geniş bir yer bulsa da, permakültür gönüllülerinin motivasyonlarının çiftliği tekrar ziyaret etme niyetlerini nasıl etkilediğine dair sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçların, permakültür gönüllülerinin motivasyonlarını anlamaya ve bu konuda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara kaynak sağlayabileceğini söylemek mümkündür. Buradan hareketle, ileride yapılacak olan akademik çalışmalara yönelik birtakım önerilerde bulunmakta fayda görülmektedir. Araştırmanın verileri Bursa ilindeki Belentepe Doğal Yaşam Evi Permakültür çiftliğinde toplanmıştır. İleride yapılacak olan çalışmaların verilerinin diğer illerde bulunan TaTuTa çiftliklerinde yapılması bu konudaki çalışmalarla kıyaslama yapılabilmesine imkân sağlayacaktır. Araştırma yerli gönüllüler örneğinde gerçekleştirilmiştir. Aynı değişkenler dikkate alınarak ileride yabancı gönüllüler üzerinde gerçekleştirilecek araştırmalar ile yerli ve yabancı gönüllülerin benzer ve/veya farklı motivasyonlarını karşılaştırma fırsatı elde edilebilir. Araştırmada veriler haziran ve eylül dönemlerinde toplanmıştır. İleride yapılacak araştırmalarda verilerin diğer aylarda toplanması araştırma örneğinde yer alan gönüllülerin diğer aylara göre motivasyonları arasındaki farklılıkları inceleyebilecektir. Araştırmada gönüllülerin motivasyonları *fedakârlık, kültürel deneyim ve kendini gerçekleştirme* boyutlarında ele alınmıştır. Bu açıdan gelecek araştırmalarda, gönüllü motivasyonlarının farklı boyutlarda incelenmesi literatürdeki gönüllü motivasyonlarını derinlemesine anlamaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda araştırmacılar tarafından konu ile ilgili, farklı demografik özelliklere sahip gönüllülere, farklı bölgelerde, farklı tarihlerde yapılacak olan her çalışma literatüre katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra yapılacak olan çalışmalardan elde edilen sonuç ve önerilerin hem bölge turizmine hem de ülke turizmine katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu tarz çalışmalar ile bölgedeki ve ülkedeki insanların kitle

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

turizminden göreceği zararı en aza nasıl indireceği ve çevreyi daha bilinçli kullanmak adına sürdürülebilir ilkelerini nasıl uygulayacağı konularında bilinçlendirilmesi hız kazanacaktır.

KAYNAKÇA

- Ahmadova, S., ve Akova, O. (2016).Türkiye’de organik eko-turizm çiftlikleri üzerine bir araştırma. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (1), 14-29.
- Albayrak, A. (2013). Kış turizmi turistlerinin seyahat motivasyonları. XIV. Ulusal Turizm Kongresi,(ss. 144-164). Kayseri.
- Alpar, R. (2014). Uygulamalı istatistik ve geçerlilik-güvenilirlik. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2010). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Ar, H., ve Uğuz, S. Ç. (2014). Sürdürülebilir turizm çerçevesinde gönüllü turizmi ve permakültür ilişkisi: Permakültür çiftik ve köy uygulamaları. VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 222-232.
- Arslaner, E., ve Erol, G. (2017). Alternatif turizmin bazı türleri üzerine bir değerlendirme. Journal of Tourism and Gastronomy Studies 5(4), 422-438.
- Balcı, A. (2011). Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeler. 9. Baskı, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bayrakcı, S. (2014). Yerel yemek tüketim motivasyonlarının turistlerin tekrar ziyaret niyetlerine etkisi: Gaziantep’i ziyaret eden yerli turistler üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Caissie L. T., ve Halpenny E. A. (2003). Volunteering for nature: Motivations for participating in a biodiversity conservation volunteer program. World Lesure Journal, 45(2), 39.
- Civelek, M. (2013). Sürdürülebilirlik kapsamında agro-turizm ve kırsal kalkınma ilişkisi: Muğla yöresindeki TaTuta çiftliklerinin agro-turizm potansiyeli yönünden değerlendirilmesi. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Dalgıç, A., ve Birdir, K. (2015). Yayla turizmine katılan turistlerin seyahat motivasyonları, algılanan değer, tatmin düzeyleri ve sadakatleri üzerine bir araştırma. Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 3(3), 3-17.

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

- Duman, T., ve Öztürk A. B. (2005). Yerli turistlerin Mersin Kızkalesi destinasyonu ve tekrar ziyaret niyetleri ile ilgili algılamaları üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 16(1), 9-23.
- Erdoğan, N. (2003). Sürdürülebilirlik bağlamında eko-turizmin sosyal, ekonomik ve çevresel etkiler bakımından değerlendirilmesi. *First Tourism Congress of Mediterranean Countries*, (ss. 17-21). Antalya.
- Gündüz, S. (2004). Ankara İli Kalecik ilçesinde tarımsal turizme uygun alanların saptanması ve tarımsal turizm modelinin oluşturulması üzerine bir araştırma. *Yayınlanmamış doktora tezi*, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güneş, E., Alagöz, G., ve Uslu, D. (2017). Kongre organizasyonlarında gönüllülük motivasyonu: I. ulusal alternatif turizm kongresi örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 89-100.
- Holmgren, D. (2001). *The Essence of Permaculture, Extracts of Book Permaculture: Principles and Pathways to Sustainability*. Holmgren Design Services. *The Source of Permaculture Vision and Innovation*.
- İlbağ, B., ve Gürel, D. A. (2015). Gönüllü ve gençlik turizminin birlikte ele alınması: Eskişehir'e yönelik bir öneri. *International Journal of Human Sciences*, 12(2), 207-234.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 26. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları.
- Kozak, M. A, ve Türktarhan, G. (2012). Gönüllü turizm kavramsal bir bakış. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 2(2), 4-12.
- Kuter, N., ve Ünal, H. E. (2009). Sürdürülebilirlik kapsamında eko-turizmin çevresel, ekonomik ve sosyo-kültürel etkileri. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 9, 2, 146-156.
- Mollison, B. (2017). *Permakültüre giriş*. (Çev. E. Özkan). Ankara: Sinek Sekiz Yayınevi.
- Najafidashtape, A., ve Hamamcıoğlu, C. (2018). Sorumlu üretim ve tüketim bağlamında permakültür ve kentsel açık ve yeşil alan ilişkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi* 3(1), 1-17.
- Organ, A., ve Soydaş, M. E. (2012). Yerli turistlerin hizmet kalitesi ve tekrar ziyaret niyetlerine yönelik tutumları: Karahayıt'ta bir uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 63-72.

Çiftlik Turizmi Uygulamalarının Permakültür Gönüllülerinin Motivasyonlarına Etkisi

Gürkan AKDAĞ, Şerife CİCİK

- Öztürk, Y., ve Yazıcıoğlu, İ. (2002). Gelişmekte olan ülkeler için alternatif turizm faaliyetleri üzerine teorik bir çalışma. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 183-195.
- Roberts, L. ve Hall, D. (2003). Rural tourism and recreation; principles to practice. UK: CABI Publishing.
- Sin, H. L. (2009). Volunteer tourism: Involve me and I will learn. Annals of Tourism Research, 36(3), 480-501.
- Şahbudak, E., ve Şimşek, O. (2017). An alternative ecological life model: TaTuTa Project, (agricultural tourism and volunteer knowledge, experience exchange on ecological farms). Journal of Current Researches on Social Sciences, 7(3), 313-332.
- Tatar, S., ve Olay, N. (2015). Agro-turizm kapsamında permakültürün uygulanabilirliği ve geliştirilmesi: Belentepe Permakültür Çiftliği Örneği. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi. 5(2), 29-34.
- TaTuTa. (2018). 30.04.2018 tarihinde TaTuTa: <http://www.tatuta.org/?p=2&lang=tr> adresinden alınmıştır.
- Timur, B. (2015). Termal turizmde hizmet kalitesi algılanan destinasyon imajı ve tekrar ziyaret niyeti arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Uygur, S. M., ve Akdu, U. (2009). Çiftlik turizmi, kırsal, tarım ve eko-turizminin kavramsal açıdan İrdelenmesi. Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 143-166.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yönten B., A., ve Çoban İ., İ. (2015). Gençlerin sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülük faaliyetleri ve gönüllülük algısı: Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) Örneği. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 30(2) 149-169.
- Wearing, S. (2004). (Ed: R.A. Stebbins ve M. Graham). Examining best practice in volunteer tourism. Volunteering as Leisure/Leisure as Volunteering: An International Assesment. Birleşik Krallık: CABI Yayınları, 209-224.
- Weaver, D.B. (2002). Ecotourism in less developed world. New York: CABI.